

t.a.v. griffie

Opvolging survey transitievisie warmte en biomassa-installaties

4 november 2020

Geachte gemeenteraadsleden,

In maart 2020 heeft Milieudefensie alle gemeenten van Nederland een brief gestuurd met daarin een vragenlijst over de transitievisie warmte en biomassa-installaties. Milieudefensie heeft respons gekregen van 122 gemeenten. In deze brief wil ik u graag informeren over de belangrijkste uitkomsten van deze survey en u wijzen op de rol die isolatie kan spelen in het opstellen van de transitievisie warmte.

Isolatie

De ervaringen met de proeftuinwijken leren dat het proces om hele wijken van het gas te krijgen moeizaam is en trager verloopt dan gehoopt. Vanuit het klimaatakkoord wordt daarom sinds kort ook ingezet op verduurzaming op eigen initiatief. Vooral het stimuleren en ondersteunen van isolatiemaatregelen is hierbij van belang. Isolatie is een van de weinige woningingrepen die op termijn volledig wordt terugverdiend in lagere energiekosten en is daarmee bij uitstek een maatregel die zowel in de wijkaanpak als daarbuiten voor de hand ligt.

Het uiteindelijke doel is aardgasvrij in 2050, maar de route daarnaartoe kan verschillen. Voor gemeenten die nog werken aan hun transitievisie warmte is het te overwegen om voor het behalen van de klimaatdoelstellingen voor de gebouwde omgeving zowel binnen als buiten de wijkaanpak in te zetten op het 'aardgasvrij ready' maken van zoveel mogelijk woningen door grootschalige isolatie. In de Tweede Kamer is een motie aangenomen voor een nationaal isolatieprogramma dat hier goed bij aansluit. Milieudefensie heeft een verruiming van het Warmtefonds voorgesteld, waarbij isoleren ook voor lagere inkomens woonlastenneutraal mogelijk wordt¹. Op deze manier kunnen inwoners zowel individueel als collectief beginnen met isoleren en zo besparen op energiekosten en CO2 uitstoot, ongeacht de warmtevoorziening waar in de toekomst voor gekozen wordt. Een huis of pand dat voldoende is geïsoleerd voor lage temperatuur warmte voeding, kan worden aangesloten op zowel een warmtenet als een *all electric* warmtepomp, of bijvoorbeeld een hybride warmtepomp voor tijdelijke overbrugging.

Het is van belang dat zowel voor de wijkaanpak als autonome verduurzaming voldoende financiële middelen worden vrijgemaakt door het rijk. Het zou goed zijn als gemeenten hun krachten kunnen bundelen voor een landelijk pleidooi voor grootschalige isolatie in de gebouwde omgeving.

Survey: Bewonersparticipatie nog niet opgestart

Van de 122 gemeenten die de vragenlijst van maart 2020 hebben ingevuld, geven 13 respondenten aan dat bewonersparticipatie is opgestart. Een groep van 19 gemeenten geeft aan de transitievisie al klaar te hebben, bij 14 hiervan is de visie ook besproken in de raad en bij 12 zijn bewoners betrokken. Dit betekent dat 7 gemeenten een visie hebben opgesteld zonder bewonersparticipatie, maar ook dat van alle 122 gemeenten slechts één aangeeft al met bewoners in gesprek te zijn terwijl de transitievisie nog in ontwikkeling is. Deze beperkte

¹ <https://milieudefensie.nl/actueel/warmtefonds-een-warm-huis-voor-iedereen.pdf>

burgerparticipatie komt overeen met de conclusie van het PBL rapport *Balans van de Leefomgeving 2020*.²

Burgers zijn de sleutel tot een zo soepel mogelijke transitie in de gebouwde omgeving, maar worden onvoldoende betrokken door ambtenaren bij het opstellen van plannen. Milieudefensie raadt u ten eerste aan om, mocht uw gemeente dit nog niet gedaan hebben, participatie met bewoners te starten en hun inbreng nadrukkelijk onderdeel te maken van de besluitvorming. Onze ervaring met bewoners-initiatieven wijst uit dat uitblijvende of gebrekkige participatie weerstand vergroot en processen niet alleen bemoeilijkt maar ook vertraagt.

Survey: Biomassa niet populair

Van de respondenten geven 86 gemeenten aan geen houtgestookte biomassa-installaties in bedrijf te hebben, 4 hebben wel installaties maar niet houtgestookt en 32 gemeenten hebben houtgestookte biomassa-installaties in bedrijf. Van deze laatste groep hebben 8 daarnaast nog aanvragen lopen voor een of meerdere installaties.

De bereidheid om nieuwe biomassa-installaties te weigeren is relatief groot, 13 van de 32 gemeenten met installaties in bedrijf zeggen nee tegenover 10 ja. Van de gemeenten met lopende aanvragen wil de helft deze liefst weigeren en slechts één staat er nadrukkelijk wel voor open. Van de 86 gemeenten zonder biomassa installaties zegt een kwart aanvragen te willen weigeren, een op de zes staat er wel voor open. Het merendeel van de gemeenten geeft aan nog geen bestuurlijk standpunt te hebben over het wel of niet weigeren van biomassa installaties.

SER Advies Biomassa in Balans

De SER heeft onlangs geadviseerd om zo snel mogelijk te stoppen met elektriciteitsopwek uit houtige biomassa en warmteopwek uit houtige biomassa-installaties voor bijvoorbeeld warmtenetten af te bouwen.³ De Tweede Kamer heeft een motie aangenomen waarin elektriciteitsopwek uit houtverbranding wordt afgewezen. Milieudefensie adviseert in navolging van de SER alle gemeenten in Nederland om collectieve warmte opwek uit houtgestookte biomassa installaties alleen bij hoge uitzondering of voor pieklast, tijdelijk toe te passen. Andere, duurzame warmtebronnen voor collectieve warmtenetten of *all electric* toepassingen verdienen voorrang op het stoken van hout.

Ik hoop u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd en wens uw gemeente veel succes met het opstellen van de transitievisie warmte. Mocht u nog vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van bovenstaande informatie, dan kunt u contact opnemen via vragenlijstwarmte@milieudefensie.nl. Deze brief is zowel naar de raad als naar het college van Burgemeester en Wethouders verzonden.

Met vriendelijke groet,

Jorien de Lege
Campagneleider Energie
Milieudefensie

² <https://www.pbl.nl/publicaties/balans-van-de-leefomgeving-2020>

³ <https://www.ser.nl/nl/Publicaties/advies-biomassa-in-balans>